

VRD Bortezomib/Velcade®(V) Lenalidomid(R®) og Dexamethason(D)

Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetssygehus

Velkommen til Hæmatologisk Afdeling.

Denne vejledning skal give dig og dine pårørende viden om den medicinske kræftbehandling kaldet Bortezomib/Velcade®(V) Lenalidomid(R®) og Dexamethason(D) og om hvordan behandlingen kan påvirke dig.

Præparatnavne

Den behandling du er blevet tilbudt indeholder stofferne:

Velcade® /Bortezomib (proteasomhæmmer)

Lenalidomid (immunmodulerende præparat)

Dexamethason (binyrebarkhormon).

Behandlingens virkning på dig og din sygdom

Velcade®, Lenalidomid og Dexamethason er en behandling, som i kombination bliver anvendt til myelomatose. Den virker ved at hæmme kræftcellernes vækst på forskellige måder og bremser nedbrydning af knoglevæv. Ved at give flere stoffer samtidig opnås en bedre effekt. Behandlingens formål er at mindske de symptomer, som sygdommen giver dig.

Velcade® er en proteasomhæmmer, som virker ved at hæmme et enzym, der er vigtigt for kræftcellens overlevelse. Når enzymet hæmmes, kan kræftcellen ikke dele sig og går derfor til.

Lenalidomid aktiverer nogle specielle celler i kroppens eget immunsystem, så de angriber

kræftcellerne. Lenalidomid påvirker også det miljø der omgiver kræftcellerne, hvorved kræftcellerne får dårligere vilkår for at vokse og formere sig.

Dexamethason er ligeledes med til at mindske antallet af kræftceller.

Behandlingsforløbet

Velcade® får du i afdelingen, mens du selv skal tage Lenalidomid kapsler og Dexamethason tabletter derhjemme. I nogle tilfælde kan Velcade gives i hjemmet, hvis du eller en pårørende bliver lært op af personalet. I nogle kommuner vil en hjemmesygeplejerske kunne varetage opgaven. Personalet vil fortælle mere om dette, hvis det er aktuelt for dig.

Behandlingen gives i serier. En serie er typisk 21 dage og herefter begynder en ny serie. Antallet af serier bestemmes af din læge, som vil fortælle dig om dit konkrete behandlingsforløb.

Du skal have taget blodprøver 1 uge før hver seriestart. Hvis du skal have taget ekstra blodprøver vil du blive informeret herom. Du skal selv booke tid til blodprøver på dit lokale sygehus.

Hver gang du møder til behandling, taler du med en læge og/eller en sygeplejerske om, hvordan du har det. Hvis du ikke har lægetid, vil din kontaktlæge have set blodprøverne, inden du opstarter ny behandlingsserie. Lægen ordinerer din behandling og den bliver bestilt på sygehusapoteket og kommer til ambulatoriet i sprøjter.

Sådan gives behandlingen

Velcade® bliver givet som indsprøjtning i underhuden 1 eller 2 gange om ugen.

Du skal sammen med sygeplejersken udfylde et bivirkningsark inden behandlingen. Sygeplejersken giver Velcade®-indsprøjtningen, det tager få minutter.

Du skal tage Lenalidomid kapsler om aftenen - helst på nogenlunde samme klokkeslæt hver dag. Kapslerne må ikke knuses eller tygges. De skal synkes hele sammen med rigeligt vand og gerne i forbindelse med mad. Typisk gives Lenalidomid i 14 dage, hvorefter du skal holde en uges pause, før du starter en ny serie.

Bemærk! Hvis du glemmer en dosis Lenalidomid om aftenen, og der er gået mere end 12 timer, når du opdager det, må du ikke tage medicinen alligevel. Du skal i stedet springe Lenalidomid over for den dag og derefter tage den normale dosis på det normale tidspunkt den efterfølgende aften.

Hvis du i forløbet får besked på at skulle stoppe med at tage Lenalidomid, bedes du medbringe de resterende kapsler til afdelingen, næste gang du kommer.

Dexamethason tabletter skal du tage en gang om ugen, med mindre lægen har ordineret andet. Dexamethason skal tages om morgenen, da medicinen kan medføre rastløshed og opstemthed de dage, den bliver givet. Du kan få problemer med at sove, hvis du tager Dexamethason senere på dagen.

Du vil ved hver seriestart få udleveret Dexamethason til hele serien, samt dag 1 i næste serie, så du kan tage den hjemmefra inden du kommer. Tag gerne denne Dexamethason sammen med morgenmaden.

Bivirkninger til behandlingen

Alle mennesker er forskellige og vil derfor reagere forskelligt på behandlingen. Bivirkninger er ikke-tilsigtede virkninger af medicin. Nogle bivirkninger er hyppige, men ikke alvorlige. Andre er sjældne, men kan være alvorlige.

Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever bivirkninger. Afhængig af dine bivirkninger kan lægen, i samråd med dig, reducere dosis eller afbryde behandlingen.

Bivirkninger ved Velcade®, Lenalidomid og Dexamethason beskrives i det efterfølgende. Hvis du ønsker uddybende information, er du altid velkommen til at spørge personalet. Du kan også vælge selv at opsøge information om medicinen på internettet, f.eks. på www.min.medicin.dk.

Påvirkning af blodcellerne

Knoglemarven kan blive påvirket af behandlingen. Der kan ske et fald i røde og hvide blodlegemer samt i blodplader. Du skal derfor være opmærksom på, om du har begyndende tegn på blodmangel, infektion, eller blødning som ikke standser.

Infektioner

Du kan have øget risiko for at få infektioner i de perioder af din behandling, hvor antallet af de hvide blodlegemer er lavest. Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Lægen vurderer, om du skal indlægges og behandles med antibiotika i en blodåre, eller om du kan være hjemme og få antibiotika som tabletter.

Hvis du får feber eller bliver alment dårlig skal du kontakte afdelingen med det samme og **ikke** vagtlægen.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på?:

- Temperatur over 38,5°C
- Almen utilpashed og kulderystelser

- Belægninger i munden, ændret smag, mundtørhed eller smerter i munden - kan være tegn på svampe-infektion
- Herpes (forkølelsessår) eller anden udslet på huden.

Hvad kan du selv gøre for at undgå infektioner?:

- Generelt god håndhygiejne, særligt efter toiletbesøg og før måltider
- Undgå kontakt med personer, der hoster, er forkølede eller har feber.

Vær dagligt opmærksom på om du har:

- Belægninger i munden eller synke-smerter
- Skrammer eller rifter i hud og slimhin-der
- Hoste eller åndenød.

Blodmangel (lav blodprocent)

Du har øget risiko for at få blodmangel i perioder af din behandling. Hvis du får de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen.

Hvilke symptomer skal du være opmærksom på?:

- Hvis du bliver mere forpustet end normalt
- Hjerterbanken
- Svimmelhed.

Hvad kan du selv gøre for at mindske generne ved lav blodprocent?:

- undgå større fysisk anstrengelse
- rejs dig langsomt, så du ikke falder
- sørg for at drikke 2-3 l væske dagligt.

Blødning

Du kan have øget risiko for blødning i perio-der af behandlingen med Lenalidomid og Velcade®. Hvis du får et eller flere af de symptomer, der er nævnt nedenfor, skal du kontakte afdelingen. Du skal måske have transfusion med blodplader.

Hvilke symptomer skal du især være opmærksom på?:

- Blødning fra næse, mund eller skede
- Blod i afføring eller urin

- Mange små røde prikker specielt på benene
- Mange blå mærker i huden.

Hvad kan du selv gøre for at undgå blød-ning?:

- Brug en blød tandbørste
- Brug elektrisk barbermaskine i stedet for barberblad
- Undgå kraftig fysisk anstrengelse.

Træthed

De fleste oplever træthed i forbindelse med sygdommen, men behandlingen med både Lenalidomid og Velcade® kan også medføre øget træthed. Du kan opleve en træthed, der ikke forsvinder trods hvile og en god natte-søvn.

Hvad kan du selv gøre for at afhjælpe træthed?:

- Flere små hvilepauser i løbet af dagen
- Frisk luft og små gå ture
- Sørg for let adspredelse i din hverdag
- Bed familie og venner om hjælp til praktiske gøremål.

Bivirkninger til Velcade®

Føleforstyrrelser og nedsat kraft

Velcade® kan give føleforstyrrelser i form af prikken, stikken, sovende eller snurrende fornemmelser specielt i fingre og tæer. Nogle oplever tiltagende vanskeligheder med at knappe knapper, strikke, sy eller gå op og ned ad trapper. En anden bivirkning kan være kramper i læggene eller muskelkram-per andre steder i kroppen. Mænd kan op-levende ændret følsomhed i penishovedet og rejsningsproblemer. Kvinder kan opleve ændret følsomhed i skeden og ved klitoris.

Påvirkningen af nerverne kan også medføre smerter (nervesmerter), som kan føles lyn-ende, jagende eller stødende. Det kan være, at du pga. sygdommen eller tidligere be-handling allerede har føleforstyrrelser eller nedsat kraft inden start på behandling med Velcade®. Generne kan da blive værre. Det er vigtigt for det videre behandlingsforløb, at du informerer lægen om føleforstyrrelser og

vanskeligheder med at udføre hverdagsopgaver. Tal også med lægen eller sygeplejersken, hvis du har behov for smertestillende medicin.

Ændret afføring

Du kan få forstoppelse eller tynd mave (diarre) efter behandling med Velcade®. Hvis du får forstoppelse er det vigtigt, at du tager det afføringsmiddel, som du får anbefalet. Afføringsmidler købes på apoteket uden recept (f.eks. Magnesia®, Picolon®-dråber, Movicol®/Gangiden®pulver).

Hvad kan du selv gøre for at holde maven i gang?:

- Drik rigeligt væske, gerne 2-3 liter væske hver dag
- Hold dig i bevægelse, undgå sengeleje
- Spis fiberrigt mad f.eks. grøntsager, hvedeklid, tørrede frugter i form af svesker, abrikoser og rosiner eller hørfrø.

Hvad kan du selv gøre ved let diarre?:

- Drik rigeligt, fordi du mister væske
- Spis bananer, dåsefrugt, supper og sportsdrikke for at holde saltbalancen
- Gamle husråd som revet æble, havresuppe, hvidt brød, kartoffelmos og ris kan muligvis afhjælpe diarreen.

Har du feber og diarre, skal du kontakte afdelingen, da du kan have en tarminfektion og behøver behandling.

Kvalme og opkastning

Det er sjældent at Velcade® giver kvalme og opkastning. Tal med sygeplejersken eller lægen hvis du har kvalme, da det kan være nødvendigt med nærmere undersøgelser eller evt. kvalmestillende medicin.

Bivirkninger til Lenalidomid

Blodprop i ben - blodprop i lunger

Behandling med Lenalidomid medfører en øget risiko for blodpropper i venesystemet, typisk i benene eller i lungerne. Blodprop i benet kan vise sig ved ømhed, smerter og

hævelse af benet. Benet kan også få en rødlig farve.

Blodprop i lungen kan give symptomer som:

- Feber
- Smerter i brystet
- Hoste og åndenød og (sjældent) opspyt af rødt slim.

For at mindske risikoen for dannelse af blodprop skal du have medicin, som fortynder blodet, mens du er i behandling med Lenalidomid. Fortæl din læge, hvis du tidligere har haft blodpropper.

Oplever du symptomer på blodprop, er det vigtigt, at du kontakter afdelingen

Hvad kan du selv gøre for at mindske risikoen?:

- Kom ud af sengen/sofaen, gå jævnligt ture og lignende
- Sid ikke i timevis med benene i samme stilling.

Kløe og udslæt

Nogle patienter får tør hud, kløe og udslæt på kroppen af Lenalidomid.

Hvad kan du selv gøre for at modvirke tør hud og kløe?:

- Smør huden med uparfumeret fugtighedscreme
- Brug beklædning af bomuld på steder, hvor huden er mest generet
- Undgå at tage bad i meget varmt vand.

Forstoppelse

Lenalidomid kan give lettere utilpashed i maven og tendens til forstoppelse. Det kan være nødvendigt for nogle at anvende et afføringsmiddel regelmæssigt.

Undgå graviditet

Når man bliver behandlet med Lenalidomid, kan der være risiko for fosterskader. Derfor gælder følgende:

Til kvinder i den fødedygtige alder: Du må *ikke* blive gravid under behandlingen

med Lenalidomid og i mindst 12 uger efter afslutning af behandlingen. Hvis du er steriliseret, skal du alligevel anvende prævention. Hvis en menstruation udebliver, skal du straks kontakte afdelingen.

Til mænd: Du må *ikke* gøre din partner gravid, mens du er i behandling med Lenalidomid og i mindst 12 uger efter afsluttet behandling. Lenalidomid er til stede i sæd, og du skal derfor anvende kondom, selvom du evt. er steriliseret.

Hvis du har planer om at få et barn senere, bør du overveje sæddeponering forud for behandling med Lenalidomid, da stoffets langtidsvirkning på sæd endnu er ukendt. Patienter i behandling med Lenalidomid må ikke donere sæd.

Lenalidomid kan endvidere nedsætte lysten til seksuelt samvær hos både mænd og kvinder og/eller evnen til at få rejsning hos mænd. Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever disse problemer.

Bivirkninger til Dexamethason

Bivirkningerne ved Dexamethason afhænger meget af følgende:

- *hvor høj dosis* af Dexamethason, du får
- *hvor længe* du får Dexamethason.

Jo højere dosis og i jo længere tid, jo mere stiger risikoen for bivirkninger. I det efterfølgende informeres du om de hyppigst forekommende bivirkninger ved Dexamethason, som du kan opleve i større eller mindre omfang.

Svie og ubehag i maven

Dexamethason kan give svie og ubehag øverst i maven. Du skal evt. have behandling, som dæmper mavesyren og forebygger disse problemer.

Sukkersyge

Hvis du pludselig begynder at blive mere tørstig end normalt og har hyppigere vandlad-

ning, skal du kontakte afdelingen. Dexamethason kan nemlig medføre stigning i blodsukkeret, hvilket betyder, at du kan have fået sukkersyge. Sukkersygen er dog midlertidig og vil oftest forsvinde efter endt behandling.

Har du en erkendt sukkersyge, kan du opleve, at det er svært at kontrollere blodsukkerne i de perioder, du får Dexamethason. Tal med lægen eller sygeplejersken om, hvad du selv kan gøre.

Opstemthed

Dexamethason er opkvikkende. Du kan føle dig humørmæssigt opstemt, rastløs, få mere energi, og du taler måske mere, end du plejer. Det kan medføre søvnløshed. Hos nogle kan medicinen medføre nedtrykthed og depression i dagene efter indtagelse.

Øget appetit

Dexamethason øger appetitten hos mange patienter. Trangen til at spise kan blive ret stor og gøre, at du spiser noget eller meget mere, end du plejer.

Infektion/Temperatur

Dexamethason sænker legemstemperaturen 'kunstigt' i de dage, du får denne medicin. Vær derfor ekstra opmærksom på symptomer på infektion som f.eks. utilpashed, hoste eller kulderystelser de pågældende dage.

Ophør med Dexamethason

Nogle kan blive lidt utilpasse i dagene efter, at de er holdt op med Dexamethason. Det kan f.eks. vise sig ved generel utilpashed, træthed, energiløshed, lettere nedtrykthed eller rysten på hænderne.

Alle 3 stoffer kan give væskeophobning i kroppen, det kan vise sig ved hævede ben eller vægtstigning.

Det er vigtigt, at du oplyser lægen eller sygeplejersken om de bivirkninger, du får i forbindelse med behandlingen, så vi kan forsøge at forebygge eller afhjælpe dem.

For at vi kan forebygge og behandle eventuelle bivirkninger, er det vigtigt, at du oplyser os, om de bivirkninger du får i forbindelse med hele behandlingen.

Supplerende behandling

Du har en øget risiko for virusinfektioner, især helvedesild (Herpes Zoster) under behandlingen med Velcade®. Du skal derfor have en behandling med tabletter, der beskytter dig mod helvedesild (f.eks. Valaciclovir®). Tabletterne tages om morgenen og aftenen i hele behandlingsforløbet og op til 3 måneder efter afsluttet behandling.

For at mindske risikoen for blodpropper vil der sædvanligvis være behov for blodfortyndende medicin, mens du er i behandling. Det kan være som tabletter (Magnyl®) eller som daglige indsprøjtninger i underhuden med Fragmin®.

Der kan i nogle tilfælde være behov for at tage medicin Allopurinol®, der hjælper med udskillelsen af affaldsstoffer.

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Telefonnumre

Hæmatologisk Afdeling, hovednummer: 4732 4800, hverdage mellem 08.00-15.00

Hæmatologisk akuttelefon, Afsnit M: 4732 4886, mellem 15.00 og 08.00

Med venlig hilsen

Personalet

Hæmatologisk Afdeling